

До спеціалізованої вченої ради Д 41.086.04
Національного університету
«Одеська юридична академія»
65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертацію
Костюкової Анни Олександрівни на тему
«Господарсько-правове регулювання
театрально-концертної діяльності»,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук за спеціальністю 12.00.04 – господарське право,
господарсько-процесуальне право

Актуальність теми дослідження. Дисертаційна робота присвячена теоретичним та практичним проблемам правового регулювання театрально-концертної діяльності – важливій та водночас малодослідженій господарсько-правовою наукою темі.

Відповідно до Концепції реформи фінансування системи забезпечення населення культурними послугами, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2020 р. № 1035-р, культура має вирішальну роль у житті суспільства, забезпечує його цілісність і розвиток, впливає на всі сфери суспільного життя, насамперед на економіку. Становлення і розвиток Української державності нерозривно пов'язано із утвердженням та слідуванням певній культурній парадигмі та національним духовно-культурним цінностям, запит на транслявання яких особливо посилюється в умовах зовнішньої агресії.

Разом з тим, сучасні погляди на діяльність у сфері культури змінюють акцент з першочергового виконання ними соціокультурних функцій на одночасне досягнення економічного ефекту, а останні зміни до Закону України «Про культуру», які увели до правового обігу поняття «креативних індустрій», під якими запропоновано розуміти «види економічної діяльності, метою яких є створення доданої вартості й робочих місць через культурне (мистецьке) та/або креативне вираження, а їх продукти та послуги є результатом індивідуальної творчості», остаточно доводять необхідність дослідження цієї діяльності у рамках господарсько-правової доктрини із забезпеченням розвитку правового регулювання відповідної галузевої спрямованості.

Значну частку культурної діяльності складає театрально-концертна діяльність (далі - ТКД), змістом якої є створення, розповсюдження і збереження витворів театрального мистецтва та проведення концертних заходів.

Традиційно потенціал театральнo-концертної діяльності в Україні недооцінювався, що посилював остаточний принцип фінансування відповідних установ. І це попри зосередження значної матеріальної бази та розгалуженої системи театральних та концертних закладів у межах країни. Сучасне економічне середовище вимагає від суб'єктів театральнo-концертної діяльності ринкових механізмів діяльності, плюралізму в організаційно-правових формах його заснування, відходу від обмеженого державного забезпечення та пошуку альтернативних джерел матеріальних ресурсів. Одночасне реформування галузі культури в Україні, зміни пріоритетів й алгоритму фінансування вимагає зосередження уваги на досягненні конкурентних переваг та створенні інноваційного культурного продукту суб'єктами ТКД, здатного зацікавити інвесторів. У цьому контексті удосконалення правових механізмів театральнo-концертної діяльності може стати дієвим інструментом задоволення культурного попиту суспільства.

Попри назрілість вирішення окреслених проблем, в Україні питанням визначення економічної сутності та правової природи театральнo-концертної діяльності, її належного господарсько-правового регулювання та створення належних організаційно-матеріальних умов розвитку відповідної сфери послуг приділялось недостатньо уваги.

З огляду на це, обрана Костюковою А.О. для дослідження тема «Господарсько-правове регулювання театральнo-концертної діяльності» є беззаперечно актуальною. Вказані обставини й визначили тему дисертаційної роботи та її практичне значення.

Наукова новизна, оцінка обґрунтованості наукових положень дисертації та їх достовірності. Новизна наукових положень дисертаційного дослідження Костюкової А.О. полягає в тому, що це перше комплексне дослідження господарсько-правової природи та змісту ТКД, особливостей її правового регулювання в Україні, значення належного правового забезпечення ТКД для сталого розвитку суспільства

Новизна дослідження, що рецензується, полягає, перш за все, у тому, що його авторкою обґрунтовано належність відносин, що виникають з приводу організації та здійснення театральнo-концертної діяльності, до предмету регулювання господарського права (с. 51). Попри складність у формулюванні відповідної культурної категорії за допомогою юридичної техніки, дисертантці вдалось надати досить вивірене визначення театральнo-концертної діяльності, врахувавши її культурологічні та організаційно-економічні характеристики. Зокрема, ТКД запропоновано розуміти як процес надання на систематичній та професійній основі послуг у сфері творчості, мистецтва та розваг, що мають вартісний характер і спрямовані на досягнення наступних економічних та соціально-значущих результатів: задоволення суспільних потреб у відпочинку, духовному та інтелектуальному збагаченні, емоційному насиченні; розширення господарських зв'язків розважальної індустрії (готельний бізнес, туризм, парки відпочинку) з іншими галузями економіки; активізація інвестицій у сферу культури; розширення міжнародних економічних стосунків із приводу

ТКД; стимулювання розвитку творчості, української мови, культурно-благодійницького руху тощо (с. 51).

Авторка наголошує на принципових економічно значущих результатах театральної та концертної діяльності: здатності та реальному утворенні конкурентного середовища; насиченні ринку послуг для задоволення певною мірою специфічних (і водночас, цілком притаманних людині) суспільних потреб у відпочинку, духовному та інтелектуальному збагаченні, емоційному насиченні тощо; створенні передумов для активізації інвестиційних вкладень, інноваційного розвитку; значною мірою активізації міжнародних економічних стосунків та ін. (с. 42). Крім цього, у роботі пропонується розглядати ТКД як відносно самостійну фінансово-господарську систему, що тим не менш, має різнобічні зв'язки як з усією галуззю культури, так і загалом із розважальною індустрією (готельний бізнес, туризм, парки відпочинку, ігroteки тощо). Причому не тільки в межах однієї країни, але й з виходом на міжнародний рівень (гастрольна діяльність), що дозволяє простежити зв'язки господарського сектору театральнo-концертних послуг окремої країни із світовим господарством (с. 41-42).

Такий підхід дозволяє розглядати ТКД у контексті загальних тенденцій господарської діяльності, а відповідна диференціація з-поміж інших напрямів культурної діяльності створює умови для її належного організаційного та правового забезпечення.

У роботі авторка послідовно утверджує господарсько-правову природу ТКД, вказуючи, що в основі норм законодавчих та підзаконних актів, які врегульовують відповідну діяльність, лежать господарсько-правові вимоги щодо створення та фінансування театральнo-концертних організацій (с. 96-97), порядку їх матеріально-технічного забезпечення (с. 101), переліку надаваних оплатних послуг (с. 103), одержання та використання доходів від господарської діяльності (с. 102-103), застосування рекламних матеріалів (с. 99), дотримання правил експлуатації споруд, інженерних систем та систем оповіщення (с. 101-1-2), положення про авторські та суміжні права (с. 98) тощо.

Особливий інтерес викликає запропоноване розмежування термінів «театральна діяльність» і «театральна справа» з розумінням першого терміну як ремесла (внутрішня складова) та як комплексного явища, що носить не тільки мистецький, але й організаційно-господарський, науково-освітній та інші прояви (зовнішня складова). Театральна ж справа є більш широким поняттям, яке означає вжиття комплексу заходів із забезпечення не тільки театральної діяльності, а й професійної театральної освіти, науки, журналістики, видавничої діяльності з історії, теорії та практики театрального мистецтва, музейного та архівного забезпечення театральної діяльності, тощо (с. 36).

Дисертанткою детально проаналізовано елементне наповнення правовідносин щодо здійснення театральнo-концертної діяльності, удосконалено підходи до виділення об'єктів та суб'єктів правовідносин щодо здійснення ТКД та їх численних класифікацій (наприклад, с.с. 101, 111-113 –

щодо видів об'єктів ТКД, с.с. 138, 140, 142-143, 152 – щодо суб'єктів ТКД), розвинуто положення про ознаки театральних послуг як одного з об'єктів ТКД.

Важливим для вирішення завдань даного дисертаційного дослідження слід визнати виділення авторкою крім власне майново-господарського, і організаційно-управлінський (організаційно-господарський) характер дій надавачів послуг у сфері ТКД, які неможливо виокремити за суто цивілістичного підходу до аналізу об'єктів правовідносин. Як зазначає авторка, організаційний аспект проявляється у необхідності додержання сторонами досліджуваних відносин законодавчих вимог щодо захисту суспільної моралі, забезпечення застосування державної мови під час проведення театральних вистав та інших заходів у сфері культури і мистецтв, обмежень при проведенні гастрольних заходів, виконання завдань безпекового, просвітницького, дозвілєвого характеру, тощо (с. 113).

Цілісному сприйняттю господарських правовідносин, що виникають при здійсненні ТКД, сприяє виокремлення та дослідження у роботі їх приватноправових та публічно-правових складових. Зокрема, виділення приватних інтересів суб'єктів ТКД дозволило виокремити систему договорів, в яких вони втілюються, та підкреслити різноманітність позадоговірних зв'язків у сфері ТКД (с. 170-171). Обґрунтованими і корисними для науки господарського права є також висновки дисертантки щодо публічно-правових аспектів регулювання ТКД, які проявляються в реалізації організаційно-владного інтересу між відповідними культурними закладами (установами, організаціями) та їх засновниками, а також в наділенні органів державної та місцевої влади господарською компетенцією стосовно виконання дозвільних, контрольно-наглядних та інших функцій у відношенні суб'єктів господарювання у сфері театральних послуг. Безперечно, такий підхід забезпечує виникнення системно-структурного, комплексного уявлення про ТКД.

З огляду на важливість запровадження і реалізації культурної політики для суспільства і держави, авторкою критикується існуючий підхід до державного регулювання діяльності у сфері культури, за якого держава, з одного боку, звужує обсяг свого впливу на культурологічні процеси та зменшує рівень їх матеріальної підтримки, а з іншого – орієнтує на саморегульовану дію ринкових механізмів, які в умовах трансформаційних процесів та соціокультурних викликів недостатньою мірою виконують властиві їм економічні функції. У зв'язку з цим виникає суперечлива ситуація, коли механізми позабюджетного фінансування повною мірою не використовуються, а незначні видатки зведеного бюджету на культуру та мистецтво не забезпечують виконання культурною економічної функції, суть якої полягає у впливі на зростання продуктивності праці та збалансованість суспільного виробництва (с. 57). За твердженням дисертантки, ці процеси негативно впливають і на виконання соціальної функції культури, перешкоджаючи формуванню та нагромадженню інтелектуального потенціалу у державі (с. 57).

Дисертанткою зроблено важливий практичний висновок про те, що досить скромні витрати України на сферу культури вимагають від суб'єктів ТКД пошуку альтернативних шляхів ресурсного забезпечення. У зв'язку із цим у роботі дисертанткою аналізуються різноманітні способи державного регулятивного впливу на економіку ТКД при наданні послуг суспільного (в даному контексті – неприбуткового) характеру, апробовані у зарубіжних країнах та які можуть бути в значній мірі сприйняті вітчизняною правовою системою. Серед них: оподаткування; благодійницька діяльність по відношенню до культури; поєднання благодійництва громадян та податкової діяльності державних органів (модель «відсоткової філантропії»); фінансування соціальних проектів через механізм грантів; здійснення продажу приватного товару разом із наданням суспільних послуг; законодавче визнання та встановлення правових механізмів захисту прав інтелектуальної власності (с. 70-76). Разом з тим, реалізувати наведені інструменти регулятивного впливу держави для вирішення фінансово-економічних проблем при провадженні ТКД та інші види матеріальної підтримки з приватних джерел (що досліджуються на с.с. 79-85) без налагодження діалогу між державою, суб'єктами господарювання, що здійснюють ТКД, та бізнесом і суспільством, що будуть інвестувати в культурні проекти, неможливо. І тут слід погодитись із дисертанткою, яка зазначає на необхідності в рамках державної культурної політики не лише конкретизації обов'язків влади щодо ресурсного забезпечення закладів культури, а й створенні координаційних правил залучення приватного сектору до створення театральнo-концертного розмаїття в державі із законодавчим закріпленням гарантій влади для таких учасників правовідносин. Наразі, запровадження різного виду гарантій передбачено законодавством про ДПП, однак може бути реалізовано на рівні Податкового кодексу України, Законів України «Про культуру», «Про театри і театральну справу», «Про гастрольні заходи в Україні», «Про благодійну діяльність та благодійні організації» тощо.

Дисертаційне дослідження містить й багато інших положень, які обґрунтовують необхідність особливого господарсько-правового регулювання театральнo-концертної діяльності.

Окрім теоретичних напрацювань, авторкою досліджено і практичні аспекти здійснення ТКД, зокрема, щодо організації і здійснення гастрольних заходів, практики отримання свідоцтва про їх проведення (с. 192-193), обліку їх результатів. Цікавими є пропозиції авторки щодо застосування в порядку розрахунку ціни квитка на театральні та концертні вистави інструментів гнучкої цінової політики, в основі якої знаходиться перерозподіл плати між споживачами театральнo-концертних послуг, який досягається шляхом утримання ціни однієї категорії квитків на найнижчому допустимому рівні, а іншої категорії квитків - на рівні, що включає їх реальну вартість та доплату за першу категорію (с. 206). Подібні запровадження дозволяють збалансовано підійти до вирішення питання заохочення громадського

інтересу до відвідування культурних заходів та максимальної компенсації витрат на їх організацію і проведення.

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується й багатьма іншими положеннями роботи, а ряд пропозицій і концептуальних положень доведені до рівня їх практичного запровадження у правотворчу діяльність.

Все це дозволяє зробити висновок про те, що дисертація А.О. Костюкової написана на достатньому теоретичному рівні, має наукову і практичну цінність, характеризується єдністю смислу. Авторкою сформульовані важливі положення, що складають основи господарсько-правового регулювання театральньо-концертної діяльності. Ці положення вирішують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для науки господарського права.

Достовірність результатів дисертації підтверджується також тим, що дисертаційне дослідження виконано відповідно до Плану імплементації актів законодавства ЄС у сфері інтелектуальної власності у відповідності з Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 р. № 213-р «Про затвердження плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України, Стратегії сталого розвитку “Україна-2020”» та плану наукових досліджень ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» на 2014–2018 рр. за темою «Теоретико-методологічні засади становлення української державності і соціальна практика: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми» (державний реєстраційний номер 0113 U 007698).

Практична значимість результатів дослідження визначається пропозиціями щодо вдосконалення господарського законодавства. Підготовлені дисертантом пропозиції можуть бути використані суб'єктами законодавчої ініціативи, органами виконавчої влади, вченими та викладачами вищих навчальних закладів.

Зауваження до дисертаційної роботи.

Дисертація А.О. Костюкової має певні вразливі місця, щодо яких необхідно зробити зауваження.

1. Не повною мірою можна погодитись із запропонованим авторкою нормативним критерієм визначення суб'єктів господарювання, що діють у галузі культури, за яким уповноваженими органами державної влади визначатимуться заходи необхідної їм соціально-економічної підтримки (с. 180-184).

Зокрема, авторкою обґрунтовується надання допомоги лише суб'єктам, чия театральна чи концертна діяльність організована з доступом для громадськості на безоплатній основі або з покриттям понесених витрат в незначній частці. Натомість, державна допомога суб'єктам ТКД, чії послуги в більшій частині покриваються за рахунок відвідувачів та комерційних господарських операцій закладів культури, що є додатковими до їх основної діяльності, у вигляді бюджетного фінансування вважатиметься антиконкурентною (с. 182).

По-перше, Закон України «Про культуру» не пов'язує вітчизняних виробників у сфері культури із формою власності, на якій вони засновані. Подібного принципу дотримуються і інші законодавчі акти, що встановлюють правила надання державної підтримки суб'єктам ТКД. Наприклад, ст. 3 Закону України «Про Український культурний фонд» підкреслює надання цим фондом «грантів інституційної підтримки *юридичним особам усіх форм власності* для забезпечення конкурентоспроможності та створення робочих місць в умовах дії запроваджених відповідно до законодавства обмежень господарської діяльності, зумовлених надзвичайною ситуацією чи надзвичайним станом, або вжиття адміністративних та (або) медико-санітарних заходів (карантин)».

По-друге, дискусійним видається запропонований авторкою підхід про надання державної допомоги лише суб'єктам ТКД, що діють на некомерційній основі або є несамоокупними. Сама авторка у роботі наводить приклади додаткової діяльності суб'єктів ТКД, що може мати прибутковий характер. Крім того, витрати комерційних суб'єктів ТКД можуть не бути компенсовані з різних об'єктивних причин (невдала вистава, неякісний рекламний продукт, неефективний менеджмент), утім за ознакою комерційності вони позбавлятимуться права претендувати на державну допомогу.

По-третє, подібний підхід не створює стимулів для театрів та концертних установ, які активно розвиваються, щодо створення нових культурних, але капіталоемних продуктів (якщо оперативна діяльність поглинає більшу частину доходів). Стимування потенціалу комерційних суб'єктів ТКД щодо створення якісного культурного продукту у такий спосіб є невиправданим. Крім того, подібна «утримницька» практика, коли державним фінансуванням забезпечуватиметься лише щоденна рутинна діяльність закладів культури без можливості напрацьовувати новий якісний репертуар, не матиме належного ані культурного, ані економічного ефекту. Попри зобов'язання держави утримувати заклади культури, за наведених обставин використання бюджетних коштів у такий спосіб слід визнавати малоефективним.

Власне, необґрунтованим є обрання граничного розміру державної матеріальної підтримки на покриття витрат на повсякденну діяльність театральних чи концертних організацій, що не має перевищувати 80% від собівартості наданих послуг, який було застосовано до окремих суб'єктів ТКД Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті Міністерству культури за деякими програмами (постанова Кабінету Міністрів України від 09.03.2011р. № 387).

Особливої дискусійності набувають висновки авторки в контексті змін, внесених до ст. 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» 16.06.2020 р., згідно з якими «державна допомога може бути визнана допустимою, якщо вона надається для підтримки культури, креативних індустрій, туризму та збереження культурної спадщини, якщо

вплив такої державної допомоги на конкуренцію є неістотним» (п. 4 ч. 1 ст. 6).

2. Відзначаючи повсемісну залежність закладів культури від матеріальної державної чи приватної підтримки, авторка, на жаль, не пропонує чітких і дієвих механізмів вирішення цього аспекту діяльності суб'єктів ТКД, здатних загалом вплинути на культурну сферу.

Так, у роботі окрему увагу приділено створенню ендаумент-фондів як різновиду доброчинної діяльності щодо матеріальної підтримки сфери культури, зокрема виконавчих видів мистецтва, що здійснюється, як правило, за рахунок приватних осіб. На с. 84-86 дисертанткою надано характеристику цьому інструменту, що може використовуватись благодійником, зазначено його переваги та значне поширення у світі, зокрема, у США, де у ендаумент-фондах закумульовано мільярдні інвестиції у культурну сферу.

Обмежене використання такого інструменту в Україні авторкою пояснюється відсутністю спеціального нормативно-правового акту, яким би регулювався інститут ендаументу, відсутністю «вимог щодо структури ендаументу, нормативів чи обмежень у використанні часток активів ендаумент-фонду, розмірів та строків його формування тощо» (с. 86). Водночас, констатуючи такий нормативний вакуум, у роботі не пропонується жодних параметрів організаційної структури ендаумент-фондів, вимог щодо їх діяльності. Корисним у досліджуваному контексті, як видається, став би досвід використання ендаумент-фондів вітчизняними установами (Інститутом міжнародних відносин КНУ ім. Т.Г. Шевченка, Національного університету «Києво-Могилянська академія»).

У свою чергу, розмірковуючи над можливістю використання грантів як інструментів державного забезпечення (підтримки) суб'єктів ТКД (с. 73-74), авторка не вдається до аналізу новітніх положень законодавства щодо надання «грантів інституційної підтримки юридичним особам усіх форм власності для забезпечення конкурентоспроможності та створення робочих місць ...» та «грантів на підтримку та розвиток проектів у сферах культури та мистецтв, креативних індустрій та культурно-пізнавального (внутрішнього) туризму», передбачених Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної підтримки сфери культури, креативних індустрій, туризму, малого та середнього бізнесу у зв'язку з дією обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби COVID-19» від 16.06.2020 р. та оцінки реальності їх отримання суб'єктами ТКД.

3. Деякі пропозиції авторки видаються не до кінця опрацьованими з погляду на неможливість досягнення належного регулятивного ефекту у разі їх запровадження у чинне законодавство.

Зокрема, йдеться про напрями гармонізації господарсько-правового та податкового регулювання некомерційної діяльності у контексті ТКД, зокрема позначенням у Законах України «Про культуру» та «Про театри і театральну справу» меж, в яких театральні-концертні організації вважатимуться неприбутковими з відповідним режимом оподаткування. У роботі

пропонується друге речення абзацу четвертого частини 1 ст. 19 Закону України «Про культуру» викласти в такій редакції: «Доходи, одержані від цієї діяльності, використовуються виключно для фінансування видатків на утримання цих закладів, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених їх установчими документами, та оподатковуються на загальних підставах згідно із законодавством». Аналогічні доповнення пропонується внести до частини третьої статті 15 Закону України «Про театри і театральну справу» (с. 209-210).

На думку авторки, «подібні уточнення дозволять гармонійно поєднати у спеціальних законах щодо культурної діяльності (у т.ч. з надання послуг духовно-розважального характеру) доктринальних поглядів господарського та податкового права на сутність некомерційної діяльності та чіткіше позначити межі, в яких господарювання театральних і концертних організацій (а водночас – й інших інституцій, що діють у галузі культури) вважатиметься неприбутковим з відповідним режимом оподаткування» (с. 210).

Разом з тим, такий підхід авторки навряд чи вирішить питання перебування некомерційних закладів культури у Реєстрі неприбуткових установ у випадку, коли буде встановлено використання неприбутковою організацією доходів (прибутків) для цілей інших, ніж передбачені підпунктом 133.4.2 пункту 133.4 статті 133 ПК України – кодекс чітко фіксує санкції за відповідне правопорушення. Власне, запропоновані авторкою доповнення до Законів України «Про культуру» та «Про театри і театральну справу» відтворюють положення абзацу першого підпункту 133.4.3 пункту 133.4 статті 133 ПК України, де зазначені самі ті межі (цілі) використання доходів (прибутків) неприбуткової організації, тому їх дублювання є зайвим.

Як видається, досліджувану проблему складно вирішити у такий спрощений спосіб, оскільки ГК України та ПК України оперують різними критеріями для віднесення суб'єкта господарювання до групи комерційних чи некомерційних. Для ГК України – це мета (цілеполагання, спрямованість) на одержання прибутку безвідносно до його реального утворення, що має бути зафіксована у його установчих документах. Остання для потреб ПК України є лише підставою для його первісного взяття на облік, проте не береться до уваги у якості абсолютного критерію у разі порушення меж спеціальної правосуб'єктності некомерційного суб'єкта господарювання щодо напрямів використання одержаного ним доходу (прибутку) – незалежно від того, чи був він утворений в результаті здійснення комерційної чи некомерційної діяльності.

4. Дискусійний характер мають положення роботи щодо необхідності закріплення в законодавстві заходів відповідальності виконавця та/або організатора культурно-видовищного заходу (с. 184-186).

Так, серед перелічених авторкою перспективних санкцій – заходи як цивільної, так і господарської відповідальності, що здебільшого мають компенсаційний та штрафний характер. Наголошується і на можливості адміністративно-господарської відповідальності (ймовірно, йдеться про

адміністративно-господарські санкції) надавачів недоброякісних послуг у разі прямої участі державних структур у відповідних відносинах. Разом з тим, відповідним пропозиціям слід було б, як видається, надати більш системно-структурованого вигляду із врахуванням особливостей складових елементів правопорушення, необхідних і достатніх для застосування заходів відповідальності конкретного виду.

Утім, це зауваження містить перспективний характер, а відповідні положення можуть бути доопрацьовані до рівня конкретних пропозицій у чинне законодавство у подальших дослідженнях автора з цієї тематики.

Загальний висновок по дисертації.

Разом із тим, як видно, зазначені зауваження не можуть вплинути на загальний висновок про доктринальну цінність та наукову новизну результатів дисертаційного дослідження.

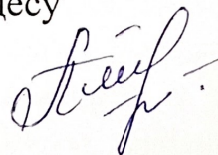
Основні результати наукової роботи у достатній кількості опубліковані у наукових фахових виданнях та пройшли іншу наукову апробацію.

Дисертація відповідає спеціальності 12.00.04, є самостійною та завершеною працею.

Наведене дозволяє зробити висновок, що за своїм змістом та науковою новизною дисертація Костюкової Анни Олександрівни на тему «Господарсько-правове регулювання театральнo-концертної діяльності цілком відповідає вимогам, що встановлені п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами), які висувуються до кандидатських дисертацій, а авторка дослідження заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.04 – господарське право, господарсько-процесуальне право.

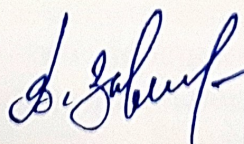
Офіційний опонент:

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри господарського права і процесу
Національного університету
«Одеська юридична академія»

Г.М. Будурова

Підпис доц. Г. М. Будурової засвідчую
проректор з навчально-методичної
та виховної роботи Національного університету
«Одеська юридична академія»
доктор юридичних наук, професор
Заслужений юрист України

В.В. Завальнюк